

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПРОБЛЕМИ РОЗШИРЕННЯ ЄС І НАТО”
(для магістрів)

МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри міжнародних відносин *О. М. Гончаренком*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
(протокол № 10 від 25.05.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гончаренко О. М. Навчальна програма дисципліни “Проблеми розширення ЄС і НАТО” (для магістрів). — К.: МАУП, 2008. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Проблеми розширення ЄС і НАТО”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Проблеми розширення ЄС і НАТО” є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “спеціаліст” (7.030401) та “магістр” (8.030401) зі спеціальності “Міжнародні відносини”.

Мета та завдання дисципліни – розкриття наукового значення інтеграційних процесів в ЄС та НАТО в дослідженні проблем міжнародних відносин та світової політики. У рамках курсу розглядають основні інтеграційні концепції та процеси, етапи та принципи розширення ЄС та НАТО. Розглядаються основні сучасні євроінтеграційні моделі, роль та місце України в них.

Зв’язок з іншими дисциплінами. Навчальна дисципліна будується на дисциплінах “Теорія міжнародних відносин”, “Міжнародні відносини та світова політика”.

Інформаційні джерела. Базові підручники, навчальні посібники, підручники, монографії, словники, енциклопедії, наукові статті.

Контроль знань. Контроль знань здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Для отримання позитивної оцінки з курсу обов’язковою є підготовка реферату, з яким потрібно виступити під час семінарських занять.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН дисципліни “ПРОБЛЕМИ РОЗШИРЕННЯ ЄС І НАТО”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Концептуальні засади інтеграційних процесів поширення ЄС і НАТО в європейському та глобальному контексті
1	Основні теорії та моделі європейської інтеграції. Проблеми класифікації та диференціації
2	Неофункціоналістські та неофедералістські моделі сучасних інтеграційних процесів в Європі. Державно-центристські теорії та їх обмеженість

1	2
3	<p>Змістовий модуль II. Генеза та еволюція розширення ЄС у 80-90-х роках</p> <p>Історичні передумови та початок європейської інтеграції. Вступ Великобританії та середземноморське розширення</p>
4	<p>Розширення 1995 р. та його геостратегічне значення. Формування спільної зовнішньої та безпекової політики</p>
5	<p>Змістовий модуль III. Основні передумови та значення розширення ЄС на Схід</p> <p>Еволюція політики ЄС щодо країн ЦСЄ. Розширення ЄС у 2004 р.</p>
6	<p>Змістовий модуль IV. Євроінтеграційні перспективи України</p> <p>Основні проблеми та напрями співробітництва України та ЄС. Копенгагенські критерії та Україна</p>
7	<p>Нові форми співробітництва в контексті стратегії “Ширша Європа” та політики сусідства. Сценарії та моделі входження України в ЄС</p>
8	<p>Змістовий модуль V. Основні завдання, генеза та еволюція НАТО за часів “холодної війни”</p> <p>Принципи організації та структура альянсу. НАТО та Варшавський договір. Оборонна політика НАТО за часів “холодної війни”</p>
9	<p>Змістовий модуль VI. Трансформація альянсу у 80-х роках. Хартія “Україна – НАТО”. Перша хвиля поширення альянсу</p> <p>Фундаментальні зміни клімату безпеки та трансформація НАТО. Нові євроатлантичні інститути і початок євроатлантичного співробітництва (РПАС, РЕАП та ін.)</p>
10	<p>Формування стратегії поширення Альянсу. Хартія “України – НАТО”. Перша хвиля поширення Альянсу</p>
11	<p>Змістовий модуль VII. Друга хвиля поширення НАТО. Поширення НАТО і Росія. Проблеми і перспективи євроатлантичної інтеграції України</p> <p>Підготовка і проведення другої хвилі поширення НАТО. Процес вступу і вимоги до кандидатів. План отримання членства. Спільна рада НАТО – Росія</p>
12	<p>Проблеми і перспективи євроатлантичної інтеграції України. Оцінка труднощів і досягнень на шляху євроатлантичної інтеграції України. Експертна оцінка можливого часу вступу України до НАТО</p>
Разом годин: 81	

ЗМІСТ
дисципліни
“ПРОБЛЕМИ РОЗШИРЕННЯ ЄС І НАТО”

Змістовий модуль І. Концептуальні засади інтеграційних процесів поширення ЄС і НАТО в європейському та глобальному контексті

Тема 1. Основні теорії та моделі європейської інтеграції. Проблеми класифікації та диференціації

Історичні аспекти ідеї утворення європейської федерації. Обговорення проектів об'єднаної Європи після Першої світової війни. Основні теорії та моделі європейської інтеграції. Проблеми класифікації та диференціації.

Література: основна [2; 4; 6; 8; 19; 20];
додаткова [1; 12; 29]

Тема 2. Неофункціоналістські та неофедералістські моделі сучасних інтеграційних процесів в Європі. Державно-центристські теорії та їх обмеженість

Неофункціоналістські та неофедералістські моделі сучасних інтеграційних процесів в Європі. Основні складові федералізму як науки та її зв'язок з іншими науковими напрямками, що вивчають інтеграцію як елемент міжнародних відносин. Значення Руху Опору у становленні федералістського руху. Еволюція традиційних федералістських концепцій єдиної Європи. Базові категорії та методи федералізму як науки. Державно-центристські теорії та їх обмеженість. Значення концептуальних положень Е. Хааса як основоположника сучасного неофункціоналізму. Основні складові неофункціоналізму як науки та її зв'язок з іншими науковими напрямками. Поняття лояльності та подвійної лояльності, прагматичного детермінізму, переливу в теорії неофункціоналізму. Інтеграція як елемент міжнародних відносин. Неофункціоналізм та проблеми розширення ЄС. Сучасні моделі європейської інтеграції.

Література: основна [2; 4; 6; 8; 19; 20];
додаткова [1; 12; 29]

Змістовий модуль II. Генеза та еволюція розширення ЄС у 80-90-х роках

Тема 3. Історичні передумови та початок європейської інтеграції. Вступ Великобританії та середземноморське розширення

Історичні передумови європейської інтеграції. Формування єдиної позиції ЄС щодо розширення у 70–80-х роках. Початок європейських інтеграційних процесів та позиція Великобританії. Заснування ЄОВС. Обговорення умов вступу Великобританії до ЄЕС та відставка де Голля. Наслідки вступу Великобританії до ЄЕС. Проблема перегляду участі Великобританії в ЄЕС у 70–80-х роках.

Особливості вступу Греції до ЄС. Політичні зміни в Греції, Іспанії та переговори щодо розширення ЄЕС. Позиція країн ЄЕС щодо перспектив вступу Греції. Особливості політики Португалії та Іспанії щодо членства в ЄЕС. Південна Європа в геостратегічних планах ЄС. Вплив першого розширення ЄЕС на стабільність і безпеку Європи. Значення Середземного розширення для еволюції інтеграційної політики ЄЕС.

Література: основна [1; 2; 4; 6; 8; 16–18];
додаткова [1; 12; 29]

Тема 4. Розширення 1995 р. та його геостратегічне значення. Формування спільної зовнішньої та безпекової політики

Причини вступу Австрії, Фінляндії та Швеції до ЄС. Еволюція політики країн ЄАВТ. Формування Європейської Економічної Зони. Зростання розбіжностей у підходах щодо подальшого розвитку європейської інтеграції. Особливості австрійського, фінського та шведського нейтралітету в контексті нового розширення ЄС. Формування спільної зовнішньої та безпекової політики в контексті нового розширення.

Вплив нового розширення на комунітарні реформи.

Література: основна [1; 2; 4; 6; 8; 16–18];
додаткова [1; 12; 29]

Змістовий модуль III. Основні передумови та значення розширення ЄС на Схід

Тема 5. Еволюція політики ЄС щодо країн ЦСЄ. Розширення ЄС у 2004 р.

Основні передумови та значення розширення ЄС на Схід. Політичні та економічні зміни в країнах Центральної та Східної Європи. Падіння біполярної системи міжнародних відносин.

Становлення ринкових принципів розвитку економіки в країнах ЦСЄ. Порівняльний аналіз трансформаційних процесів у країнах-кандидатах.

Інтеграційні реформування в ЄС в умовах розширення на Схід. Перспективи нового розширення та проблеми внутрішнього реформування ЄС. Еволюція інтеграційної політики ЄС щодо країн ЦСЄ. Огляд геополітичних наслідків розширення ЄС до 25–28 держав.

Еволюція політики ЄС щодо країн ЦСЄ, розширення ЄС у 2004 р. Прийняття програм економічної допомоги країнам ЦСЄ. Формування системи “Європейських угод”. Особливості політики окремих країн ЄС до країн ЦСЄ. Формування диференційного підходу до країн-кандидатів. Порівняльний аналіз диференційованого підходу ЄС щодо країн – кандидатів ЦСЄ. Копенгагенські критерії та їх аналіз. Принцип розширення “хвилями” та його сутність.

Порядок денний “2000” та його значення.

Література: основна [1; 4; 8–10; 16–19];
додаткова [9; 12; 14]

Змістовий модуль IV. Євроінтеграційні перспективи України

Тема 6. Основні проблеми та напрями співробітництва України та ЄС. Копенгагенські критерії та Україна

Формування юридичних засад співробітництва ЄС та України. Програми та стратегії співробітництва України та ЄС на перспективу. Основні напрями і програми співробітництва України та ЄС. Нові форми співробітництва в контексті стратегії “Ширша Європа” та політики сусідства. Сценарії та моделі входження України в ЄС. Наслідки розширення на Схід для України. Проблеми, перспективи та ймовірні часові рамки інтеграції України в ЄС.

Література: основна [1–9; 16; 18];
додаткова [9–16; 29; 30]

Змістовий модуль V. Основні завдання, генеза та еволюція НАТО за часів “холодної війни”

Тема 8. Принципи організації та структура альянсу. НАТО та Варшавський договір. Оборонна політика НАТО за часів “холодної війни”

Вимоги, основні завдання Альянсу і генеза розвитку НАТО за часів холодної війни. Вимоги, основні принципи та завдання Альянсу. Зона відповідальності НАТО та вимоги до нових членів. Північноатлантичний договір і його особливості. Гарантії безпеки та стримування. Принципи організації і структура Альянсу. Оборона і стримування. Ядерна політика НАТО. НАТО і Варшавський договір. Оборонна політика НАТО за часів “холодної війни”. Інфраструктура організації НАТО і Європейський Союз. Історичний огляд еволюції НАТО.

Література: основна [9; 12; 21; 22];
додаткова [1–5; 7–10; 25–30]

Змістовий модуль VI. Трансформація альянсу у 80-х роках. Хартія “Україна – НАТО”. Перша хвиля поширення альянсу

Тема 9. Фундаментальні зміни клімату безпеки та трансформація НАТО. Нові євроатлантичні інститути і початок євроатлантичного співробітництва (РПАС, РЕАП та ін.)

Кінець “холодної війни” і початок трансформації Альянсу у 80-х роках. Фундаментальні зміни клімату безпеки і початок трансформації НАТО. Процеси розрядки в Європі і “Паризька хартія нової Європи в 1990 р.”. Криза в Перській затоці 1991 р. і роль НАТО в цьому процесі. Структурно організаційні зміни НАТО після закінчення “холодної війни”. Роль НАТО у процесах контролю над озброєнням і роззброєнням наприкінці 80-х — на початку 90-х років. Скорочення ядерних і звичайних збройних сил в Європі. Середземноморський діалог Альянсу. Формування нової Європи і початок трансформації Альянсу. Ядерні сили НАТО в новому кліматі безпеки. Нові євроатлантичні інститути і початок євроатлантичного співробітництва (РПАС, РЕАП та ін.).

Література: основна [9–11; 22; 27];
додаткова [21–30]

Тема 10. Формування стратегії поширення Альянсу. Хартія “України – НАТО”. Перша хвиля поширення Альянсу

Формування стратегії поширення Альянсу. Перша хвиля поширення Альянсу Хартія “України – НАТО”. Перша хвиля поширення Альянсу. Доповідь RAND Corporation і моделі розширення НАТО. Дослідження НАТО щодо розширення. Партнерство заради миру. НАТО і Європейська система безпеки і оборони (ESDI). Стратегічна концепція Альянсу. Політичні структури НАТО і демократичний контроль.

Література: основна [9–11; 22; 27];
додаткова [21–30]

Змістовий модуль VII. Друга хвиля поширення НАТО. Поширення НАТО і Росія. Проблеми і перспективи євроатлантичної інтеграції України

Тема 11. Підготовка і проведення другої хвилі поширення НАТО. Процес вступу і вимоги до кандидатів. План отримання членства. Спільна рада НАТО – Росія.

Друга хвиля поширення. Історичні передумови та аналітичні розробки. Спільна рада НАТО – Росія. Підготовка і проведення другої хвилі поширення НАТО. Процес вступу і вимоги до кандидатів. План отримання членства.

Література: основна [1–9; 16–19];
додаткова [11–19]

Тема 12. Проблеми і перспективи євроатлантичної інтеграції України. Оцінка труднощів і досягнень на шляху євроатлантичної інтеграції України. Експертна оцінка можливого часу вступу України до НАТО

Проблеми і перспективи євроатлантичної інтеграції України. Помаранчева революція та євроатлантична інтеграція України. Оцінка труднощів і досягнень на шляху євроатлантичної інтеграції України. Порівняльний аналіз темпів і процесу євроатлантичної інтеграції України та її сусідів. Експертна оцінка можливого часу вступу України до НАТО.

Література: основна [1–9; 16–19];
додаткова [11–19]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Еволюція ідеї утворення європейської федерації (історичні аспекти).
2. Обговорення проектів об'єднаної Європи після Першої світової війни.
3. Основні теорії та моделі європейської інтеграції. Проблеми класифікації та диференціації.
4. Неофункціоналістські та неофедералістські моделі сучасних інтеграційних процесів в Європі.
5. Основні складові федералізму як науки та її зв'язок з іншими науковими напрямками, що вивчають інтеграцію. Значення Руху Опору у становленні федералістського руху. Еволюція традиційних федералістських концепцій єдиної Європи.
6. Базові категорії та методи федералізму як науки. Державно-центристські теорії та їх обмеженість
7. Значення концептуальних положень Е. Хааса як основоположника сучасного неофункціоналізму. Основні складові неофункціоналізму як науки та її зв'язок з іншими науковими напрямками.
8. Поняття лояльності та подвійної лояльності, прагматичного детермінізму, переливу в теорії неофункціоналізму. Неофункціоналізм та проблеми розширення ЄС. Сучасні моделі європейської інтеграції.
9. Формування єдиної позиції ЄС щодо розширення у 70–80-х роках. Початок європейських інтеграційних процесів та позиція Великобританії. Заснування ЄОВС.
10. Обговорення умов вступу Великобританії до ЄЕС та відставка де Голля. Наслідки вступу Великобританії до ЄЕС. Проблема перегляду участі Великобританії в ЄЕС у 70–80-х роках.
11. Особливості вступу Греції до ЄС. Політичні зміни в Греції, Іспанії та переговори щодо розширення ЄЕС. Позиція країн ЄЕС щодо перспектив вступу Греції.
12. Особливості політики Португалії та Іспанії щодо членства в ЄЕС. Південна Європа в геостратегічних планах ЄС.
13. Вплив першого розширення ЄЕС на стабільність і безпеку Європи. Значення Середземного розширення для еволюції інтеграційної політики ЄЕС.
14. Розширення 1995 р. та його геостратегічне значення. Причини вступу Австрії, Фінляндії та Швеції до ЄС.

15. Еволюція політики країн ЄАВТ. Формування Європейської Економічної Зони.
16. Зростання розбіжностей у підходах щодо подальшого розвитку європейської інтеграції. Особливості австрійського, фінського та шведського нейтралітету в контексті нового розширення ЄС.
17. Формування спільної зовнішньої та безпекової політики в контексті нового розширення.
18. Вплив нового розширення на комунітарні реформи.
19. Основні передумови та значення розширення ЄС на Схід. Політичні та економічні зміни в країнах Центральної та Східної Європи. Падіння біполярної системи міжнародних відносин.
20. Становлення ринкових принципів розвитку економіки в країнах ЦСЄ. Порівняльний аналіз трансформаційних процесів у країнах-кандидатах.
21. Інтеграційні реформування в ЄС в умовах розширення на Схід. Перспективи нового розширення та проблеми внутрішнього реформування ЄС.
22. Еволюція інтеграційної політики ЄС щодо країн ЦСЄ. Огляд геополітичних наслідків розширення ЄС до 25–28 держав. Еволюція політики ЄС щодо країн ЦСЄ, розширення ЄС у 2004 р.
23. Прийняття програм економічної допомоги країнам ЦСЄ. Формування системи “Європейських угод”. Особливості політики окремих країн ЄС до країн ЦСЄ.
24. Формування диференційного підходу до країн-кандидатів. Порівняльний аналіз диференційованого підходу ЄС щодо країн – кандидатів ЦСЄ.
25. Копенгагенські критерії та їх аналіз.
26. Принцип розширення “хвилями” та його сутність.
27. Порядок денний “2000” та його значення.
28. Основні проблеми та напрями співробітництва України та ЄС.
29. Копенгагенські критерії та Україна.
30. Формування юридичних засад співробітництва ЄС та України.
31. Програми та стратегії співробітництва України та ЄС на перспективу.
32. Основні напрями і програми співробітництва України та ЄС.
33. Нові форми співробітництва в контексті стратегії “Ширша Європа” та політики сусідства.
34. Сценарії та моделі входження України в ЄС. Проблеми, перспективи та імовірні часові рамки інтеграції України в ЄС.

35. Наслідки розширення на Схід для України.
36. Вимоги, основні завдання Альянсу і генеза розвитку НАТО за часів “холодної війни”.
37. Основні принципи та завдання Альянсу. Зона відповідальності НАТО та вимоги до нових членів.
38. Північноатлантичний договір та його особливості. Гарантії безпеки та стримування.
39. Принципи організації і структура Альянсу. Оборона і стримування.
40. Ядерна політика НАТО.
41. НАТО і Варшавський договір. Оборонна політика НАТО за часів “холодної війни”. Інфраструктура організації НАТО і Європейський Союз.
42. Історичний огляд еволюції НАТО.
43. Кінець “холодної війни” і початок трансформації Альянсу у 80-х роках. Фундаментальні зміни клімату безпеки і початок трансформації НАТО.
44. Процеси розрядки в Європі і “Паризька хартія нової Європи в 1990 р.”
45. Криза в Перській затоці 1991 р. і роль НАТО в цьому процесі.
46. Структурно-організаційні зміни НАТО після закінчення “холодної війни”.
47. Роль НАТО у процесах контролю над озброєнням і роззброєнням наприкінці 80-х — на початку 90-х років. Скорочення ядерних і звичайних збройних сил в Європі. Середземноморський діалог Альянсу.
48. Формування нової Європи і початок трансформації Альянсу. Ядерні сили НАТО в новому кліматі безпеки.
49. Нові євроатлантичні інститути і початок євроатлантичного співробітництва (РПАС, РЕАП та ін.).
50. Формування стратегії поширення Альянсу. Перша хвиля поширення Альянсу.
51. Хартія “України — НАТО”.
52. Доповідь RAND Corporation і моделі розширення НАТО.
53. Дослідження НАТО щодо розширення. Партнерство заради миру. НАТО і Європейська система безпеки і оборони (ESDI).
54. Стратегічна концепція Альянсу. Політичні структури НАТО і демократичний контроль.
55. Друга хвиля поширення. Історичні передумови та аналітичні розробки.

56. Спільна рада НАТО — Росія.
57. Підготовка і проведення другої хвилі поширення НАТО. Процес вступу і вимоги до кандидатів. План отримання членства.
58. Проблеми і перспективи євроатлантичної інтеграції України.
59. Помаранчева революція та євроатлантична інтеграція України. Оцінка труднощів і досягнень на шляху євроатлантичної інтеграції України.
60. Порівняльний аналіз темпів і процесу євроатлантичної інтеграції України та її сусідів. Сценарії можливого вступу України до НАТО.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Європейський Союз на порозі ХХІ века.* — М.: УРСС, 2001.
2. *История Европейской интеграции (1945–1994)* / Под ред. А. С. Назаровой, Б. Эмерсон. — М.: ИВИ РАН, 1995.
3. *Заглядывая в ХХІ век: Европейский Союз и Содружество Независимых Государств.* — М.: Интердиалект, 1998.
4. *Копійка В. В.* Розширення Європейського Союзу: теорія і практика інтеграційного процесу. — К., 2002.
5. *Копійка В., Шинкаренко Т.* Європейський Союз: заснування і етапи становлення. — К., 2001.
6. *Бураковський І., Немиря Г., Павлюк О.* Дорога в майбутнє — дорога в Європу. Європейська інтеграція України. — К., 2000.
7. *Годун С. Д.* Проблеми інтеграції України до Європейського Союзу: Навч. посіб. — К.: Ін-т міжнар. відносин, 1999.
8. *Крушинський В. Ю.* Європейський Союз: історія і сучасність: Конспект лекцій. — К.: Ін-т міжнар. відносин, 2000.
9. *Манжола В. А., Білоусов М. М., Гайдуков Л. Ф. та ін.* Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 — 70-ті роки). — К.: Либідь, 1999.
10. *Манжола В. А., Білоусов М. М., Гайдуков Л. Ф. та ін.* Міжнародні відносини та зовнішня політика (70-ті — 90-ті роки). — К.: Либідь, 2001.
11. *Мінгазутдінов І. О.* Міжнародна та європейська безпека: Конспект лекцій. — К.: Ін-т міжнар. відносин, 1998.
12. *Клаус-Дитер Борхард.* Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза. — М.: Ассоц. европейских исслед. (АЕВИС), 1996.

13. *Маевский Ю. А.* Франция и “малая Европа”. — М.: Мысль, 1987.
14. *Мозель Т. Н.* Балтия, Россия и Запад в поисках моделей безопасности в Европе. — М.: Науч. кн., 2001.
15. *Посельський В.* Європейський союз: інституційні основи європейської інтеграції. — К.: Смолоскип, 2002.
16. *Проді Р.* Задум Об'єднаної Європи. — К.: КІС, 2002.
17. *Расширение ЕС и интересы России: Материалы конф.*, Москва, 15–16 окт. 1999 г. — М.: Интердиалект+, 2001.
18. *Россия и основные институты безопасности в Европе: вступающая в XXI век.* — М.: S&P, 2000.
19. *Тоді Ф.* Нарис історії Європейського Союзу. — К.: КІС, 2001.
20. *Сиджански Д.* Федералистское будущее Европы: от Европейского сообщества до Европейского Союза. — М.: Рос. гос. гуманитар. ун-т, 1998.
21. *Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку.* — К., 1999.
22. *Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г., Гончаренко О. М. та ін.* Глобальні трансформації та стратегії розвитку. — К., 1998.
23. *The North Atlantic Treaty Organization (1945–1989).* — Brussels, 1989.
24. *Manuel de l'OTAN.* — Brussels, 1998.
25. *Довідник НАТО 2004.* — Брюссель, 2004.
26. *Демократичний контроль над системою національної безпеки та збройними силами: поширення цінностей НАТО в Євроатлантичному просторі.* — К., 2003.
27. *Гончаренко О.* Проблеми та перспективи євроатлантичної інтеграції України // Політика і час. — 2002. — № 11.
28. *NATO Review 1992–2004, www.nato.int/*
29. *Web-сайты НАТО, ЗЄС, OSCE, SFOR*

Додаткова

1. *Мальський М., Мацяк М.* Теорія міжнародних відносин. — К., 2003.
2. *Національна безпека України / За ред. О. Гончаренка.* — К., 1993.
3. *Гончаренко А.* Прогнозирование в системе национальной безопасности и внешнеполитическом механизме США. — К., 1993.
4. *США: военно-стратегические концепции.* — М., 1980.
5. *Локальные войны: история и современность.* — М., 1981.

6. *Buzan B.* The national Security Problem in the International Relations. Chapel Hill. 1983.
7. *National Security of Third World States.* Ed. By B. Job. – London, 1992.
8. *Conventional Arms Control and East-West Security.* – London, 1989.
9. *European Security and International Institutions after the Cold War.* – St. Martin Press, 1995.
10. *Goncharenko A.* Ukrainian–Russian Relations: An Unequal Partnership / London, 1995.
11. *Security Dilemma in Russia and Eurasia.* – L.; N-Y, 1998.
12. *The Globalization of World Politics.* Ed. By John baylis. – London, 1998.
13. *Walter Clemens.* Dynamics of International Relations. – N-Y, 1998.
14. *Ch. Kegley.* World Politics. – L.; N-Y, 1998.
15. *T. Bukkovil.* Ukraine and European Security. – London, 1997.
16. *Ch. Carnett.* Ukraine in the Emerging Security Environment of CEE. – Wash., 1997.
17. *NATO Handbook.* 2004.
18. *NATO Review 1985–1999.*
19. *WEU Today Brussels 1998.*
20. *Tikner A., H. Morgenthau.* Principles of Political Realism: A Feminist Reformulation. Millenium 17 (3). 1983.
21. *Wallerstein I.* The Modern World System. 1989.
22. *Frieden J. A. & D. A. Lake, eds.* International Political Economy. 1992.
23. *Murphy C. N. & R. Tooz, eds.* The New International Political Economy. 1990.
24. *Stiles K. W. & Akoha, eds.* International Political Economy. 1994.
25. *Feltham R.* Diplomatic Handbook. – L., 1998.
26. *Barnston R.* Modern Diplomacy. – L.; N-Y, 1997.
27. *Buzan B.* Introduction to Strategic Studies. 1989.
28. *Job B.* Insecurity Dilemma. 1992.
29. *European Security and Intern. Institution After the Cold War.* Ed. by V. Carnovale. – N-Y, 1995.
30. *Mc. Kinlay and R. Little.* Global Problems and World Order. 1986.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Проблеми розширення ЄС і НАТО”	3
Зміст дисципліни “Проблеми розширення ЄС і НАТО”	5
Питання для самоконтролю.....	10
Список літератури	13

Відповідальний за випуск *А. Д. Везеренко*
Редактор *О. В. Лебідь*
Комп’ютерне верстання *М. І. Фадеева*

Зам. № ВКЦ-3234

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП